

**РІД *BAGLIETTOA* A. MASSAL.
(*VERRUCARIALES* MATTIK EX D. HAWKSW. & O. ERIKSSON)
КРИМСЬКОГО ПІВОСТРОВА (УКРАЇНА)**

Bagliettoa, AP Крим, місцезнаходження

Рід *Bagliettoa* вперше запропонував О. Массалонго в середині XIX століття і тільки на початку 80-х рр. XX ст. відновили Й. Пельт і А. Везда [7]. За наявністю перитецієвидних плодкових тіл та одноклітинних аскоспор представників роду довгий час розглядали в обсязі досить гетерогенного і досить слабо дослідженого роду *Verrucaria* Schrader. Головними відмінностями роду, як відмічають Й. Пельт та А. Везда, є тонке, горизонтально розташоване вкривальце на перитеціях з нечисленними радіальними тріщинами, що відходять від його центру, а також повністю ендолітна слань. Однак ці ознаки ліхенологи не завжди розглядають на родовому рівні [9]. Вивчення багатьох представників *Verrucaria* s. l. Кримського півострова та України дозволяє вважати, що такі морфологічні особливості не є випадковими в морфологічній будові видів. Здебільшого це особливий характер будови плодового тіла. Для роду *Verrucaria*, незалежно від наявності чи відсутності вкривальця, характерна наявність добре розвинутого отвору, що є пристосуванням для виведення аскоспор. Для представників роду *Bagliettoa* такий наскрізний отвір нехарактерний, аскоспори при дозріванні виходять на поверхню після радіального розтріскування тонкого вкривальця. Отвір перитеція стає помітним тільки на старих перитеціях із зруйнованим вкривальцем. Отже, на нашу думку, представники цієї групи мають особливий, *Bagliettoa*-тип будови плодового тіла, що є достатнім аргументом для розглядання видів з такою особливістю на родовому рівні.

В Україні рід був нещодавно виявлений на Кримському півострові [4]. Для ліхенофлори України наводився лише один його представник – *Bagliettoa parmigera* (Steiner) Vežda & Poelt [3]. В останні роки, під час експедиційних виїздів та обробки колекцій лишайників з Криму, зібраних А.М. Окснером, Є.Г. Копачевською та І.Л. Навроцькою (КВ), ми приділяли певну увагу виявленню інших представників цієї групи. Отже, за результатами досліджень було встановлено існування ще чотирьох нових для України видів, а саме *Bagliettoa baldensis* (A. Massal.) Vežda, *B. cazzae* (Zahlbr.) Vežda & Poelt, *B. parmigerella* (Zahlbr.) Vežda & Poelt та *B. steineri* (Kusan) Vežda. Нижче ми подаємо описи видів, їх поширення в Україні та світі, а також таблицю для визначення видів роду та близьких ендолітних видів з роду *Verrucaria* Schrader — *Verrucaria calciseda* auct., *V. cyanea* A. Massal., *V. hochstetteri* Fr., *V. marmorea* (Scop.) Arnold та *V. murina* Leight. Серед представлених в ключі видів, *V. cyanea* вперше наводиться для України, а *V. hochstetteri* — вперше для Криму.

***Bagliettoa* A. Massal.**

Mem. Lichenogr.: 146, 1853.

Слань накипна, тонка, одноманітна, ендолітна, з розвинутою або відсутньою підсланню. В нижній частині псевдосерцевини знаходяться макросфероїди, більш-менш кулясті олійні клітини. Перитеції прості, повністю заглиблені в субстрат, сферичні, широкоеліпсоїдні або пляшковидної форми, на поверхні вкриті горизонтально розташованим, рідше серповидної форми тонким чорним вкривальцем, що легко руйнується. Від центру вкривальця радіально відходять три—п'ять темних тріщинок, добре помітних на зрілих перитеціях при достатньому збільшенні (х30). Отвір перитеція крапковидний, добре помітний після руйнування вкривальця. Екципул темно-коричневий, рідше безбарвний, повністю оточує перитецій. Парафізи при дозріванні плодового тіла розпливаються в слиз. Перифізи добре помітні у верхній частині перитеція. Сумки тонкостінні, з товстим толусом, який від K+I/KI не забарвлюється, *Verrucaria*-типу. Аскоспори одноклітинні, еліпсоїдні до яйцевидних, безбарвні до блідо-жовтуватих, по вісім у сумках, часто нерозвинуті. Спермогонії та спермації невідомі. Водорості зелені, протококкоїдні.

***Bagliettoa baldensis* (A. Massal.) Vežda**, [in Poelt & Vežda], Bibl. Lichenol., 16: 363 (1981).

Syn. *Verrucaria baldensis* A. Massal.

Слань ендолітна, матова, білувата до сірувато-білуватої, іноді оточена чорнуватою лінією підслані, часто підслань не виражена. Псевдосерцевина в нижній частині з макросфероїдами, олійними здутими гіфами, 7—19 мкм у діаметрі. Перитеції розсіяні, повністю заглиблені в субстрат, на поверхні помітне лише вкривальце, 0,15—0,25 мкм у діаметрі. Вкривальце плоске, тонке, легко руйнується, звичайно меншого діаметра, ніж центр заглибленого перитеція, чорне, коли повністю розвинуте утворює від трьох до п'яти помітних тільки при дослідженні в біокуляр (× 30) радіальних тріщинок, що йдуть від центру вкривальця. Отвір перитеція слабко помітний навіть при великому збільшенні. Центр перитеція (на зрізі) пляшковидної форми в сухому стані, більш-менш круглястий коли вологий, 0,25—0,35 мм у діаметрі. Екципул темно-коричневий до світло-коричнюватого. Парафізи при дозріванні перитеція розпливаються в слиз, перифізи помітні у верхній частині перитеція, 20—30 мкм завдовжки. Сумки 60—90 × 25—40 мкм, аскоспори безбарвні до буруватих, одноклітинні, не завжди розвинуті, 16—22 × 8—12 мкм.

Зростає переважно в помірно затінених екоотопах на карбонатних породах, часто трапляється на невеличких вапнякових камінцях біля ґрунту, а також на вертикальних вапнякових скелях.

Від близького *B. parmigerella* добре відрізняється білуватою сланню та ширшою екологічною амплітудою, тимчасом як останній вид має в слані добре помітний зеленуватий пігмент та зростає на затінених приморських вапнякових скелях. Від інших представників роду *B. baldensis* відрізняється вкривальцем, що має менший розмір, ніж центр перитеція (на зрізі). Новий для ліхенофлори України.

Загальне поширення. Середземноморські регіони: Іберійський півострів (Іспанія, Франція, Португалія), Апеннінський півострів (Італія), Балканський півострів, Кримський півострів (Україна), Північна Африка (Марокко), Малоазійський півострів

(Туреччина), Середня Європа (Австрія, Словачія, Чехія), Скандинавія (Швеція, Норвегія), Північно-Західна Європа (Великобританія) [1, 2, 5—11, 13].

Місцезнаходження: в Україні: Херсонська обл.: Снігурівський р-н, окоп. с. Туркули, на вапнякових камінцях, 08.03.1999, leg. Ю. Ходосовцева, det. О. Ходосовцев (KHER); АР Крим: Ялтинський р-н, дорога Ялта–Фарос, окоп. с. Понізовка, на вапняках, разом з *Verrucaria nigrescens*, 16.06.1979, leg. І. Навроцька, det. О. Ходосовцев (KW 52213); Алуштинський р-н, хребет Чатирдаг, нижнє плато, 900 м н.р.м., на вапнякових камінцях біля ґрунту, разом з *Verrucaria nigrescens*, leg. & det. О. Ходосовцев (KHER); Кримський заповідник, окоп. кордону «Грушова поляна», на вапняках разом з *Verrucaria nigrescens*, 09.06.1955, leg. А. Окснер та Є. Копачевська, det. О. Ходосовцев (KW 52224; 52225); Карабі-Яйла, 1000 м н.р.м., на вапнякових камінцях разом з *Lecidella stigmatea*, *Lecanora muralis*, *Caloplaca alociza*, 01.05.2000, leg. & det. О. Ходосовцев (KHER).

***Bagliettoa cazzae* (Zahlbr.) Vežda & Poelt**, [in Poelt & Vežda], *Bibl. Lichenol.*, **16**: 363 (1981).

Syn. *Verrucaria cazzae* Zahlbr.

Слань ендолітна, рожевувато-пурпурова до білувато-рожевої, часто рожевий відтінок слані помітний лише біля плодових тіл. Підслань не виражена. Перитеції розсіяні, дуже дрібні, повністю заглиблені в субстрат. Вкривальце плоске, тонке, легко руйнується, одного розміру з перитецієм, (0,10–) 0,15—0,20 мкм у діаметрі, чорне, утворює тільки на зрілих плодових тілах від трьох до п'яти помітних тільки при дослідженні в біокуляр (× 30) радіальних тріщинок, недорозвинуті перитеції звичайно без тріщинок. Отвір перитеція не помітний. Центр перитеція (на зрізі) більш-менш круглястий 0,10—0,20 мм у діаметрі. Ексципул коричнюватий. Парафізи при дозріванні перитеція розпливаються у слиз. Сумки та аскоспори звичайно не розвинуті.

Зростає в затінених вологих ектопах на вертикальних вапнякових скелях.

Рожевувато-пурпуровим відтінком слані та дрібними перитеціями *B. cazzae* добре відрізняється від інших представників роду. *V. marmorea* має також пурпуровий колір слані, але значно більші перитеції (0,3—0,5 мм у діаметрі) та відсутністю вкривальця з радіальними тріщинками на перитеції. Для ліхенофлори України наводиться вперше.

Загальне поширення: Середземноморські регіони (Іберійський півострів — Іспанія, Франція, Апеннінський півострів — Італія, Кримський півострів — Україна, Малоазійський півострів — Туреччина) [1, 6, 7].

Місцезнаходження: в Україні: АР Крим, Алуштинський р-н, окоп. с. Генеральське, ущ. Хапкал, вздовж річки Улу-Узень Східний, біля водоспаду Джур-Джур, на затінених вапняках разом з *Caloplaca xantholyta*, *Lepraria lobificans*, *Diplotomma scheideggerianum*, 22.07.1999, leg. & det. О. Ходосовцев (KW. KHER).

***Bagliettoa parmigera* (Steiner) Vežda & Poelt**, [in Poelt & Vežda], *Bibl. Lichenol.*, **16**: 363 (1981).

Syn. *Verrucaria parmigera* Steiner

Слань ендолітна, матова, білувата до сірувато-білуватої. Підслань чорнувата, часто не виражена. Псевдосерцевина в нижній частині з макросфероїдами. Перитеції розсіяні, повністю заглиблені в субстрат. Вкривальце плоске, тонке, легко руйнується

ся, звичайно більшого діаметра, ніж центр заглибленого перитеція або одного розміру з ним, 0,25—0,35 мкм у діаметрі, чорне, коли повністю розвинуте утворює від трьох до п'яти помітних тільки при дослідженні в бінокляр (× 30) радіальних тріщинок, що йдуть від центру вкривальця. Отвір перитеція добре помітний після руйнування вкривальця. Центр перитеція круглястий, 0,20—0,25 мм у діаметрі. Екципул темно-коричневий до чорнувато, звичайно тоненький, 10—15 мкм завтовшки. Парафізи при дозріванні перитеція розпливаються в слиз, перифізи помітні у верхній частині перитеція. Сумки 60—90 × 25—40 мкм, аскоспори безбарвні до буруватих, одноклітинні, не завжди розвинуті, 10—25 × 8—14 мкм.

Порівняно з іншими видами роду, *B. parmigera* трапляється в більш-менш відкритих екотопах на вертикальних вапнякових скелях.

Морфологічно близький до *B. baldensis*, але відрізняється вкривальцем, що є ширшим або одного розміру з центром перитеція (дивитися тільки на зрізі під мікроскопом!). *B. steineri* має світлий екципул, що легко відрізняє його від *B. parmigera*. Досить часто *B. parmigera* плутали з *V. calciseda*, однак останній вид не має вкривальця, а тільки потовщену апікальну частину екципула з добре вираженим отвором перитеція, крім того, діаметр центральної частини перитеція в останнього виду дещо більший — 0,2—0,4 (-0,5) мм. За розмірами перитеціїв та наявністю вкривальця *B. parmigera* подібна до *V. murina*, але останній вид відзначається мишачо-сірою сланню та відсутністю радіальних тріщинок на вкривальці.

Загальне поширення. Середземноморські регіони: Іберійський півострів (Іспанія, Франція, Португалія), Апеннінський півострів (Італія), Далмація, Кримський півострів (Україна), Північна Африка (Марокко), Малоазійський півострів (Туреччина), Ізраїль, Середня Європа (Австрія, Німеччина, Словачія, Чехія), Скандинавія (Швеція, Норвегія) [1, 2, 5—13].

Місцезнаходження в Україні. АР Крим: Алуштинський р-н, хребет Чатирдаг, нижнє плато, 900 м н.р.м., на вапнякових камінцях біля ґрунту разом з *Verrucaria nigrescens*, 06.10.1999, leg. & det. О. Ходосовцев (*KHER*); Карабі-Яйла, на вапняках, 01.05.2000, leg. & det. О. Ходосовцев (*KHER*); Чорноморський р-н, Тарханкутський п-в, окол. с. Оленівка, мис Атлеш, на вапняках разом з *Verrucaria caliseda*, *V. viridula*, *V. nigrescens*, *Caloplaca oasis*, 12.08.1995, leg. & det. О. Ходосовцев (*KHER*); Ленінський р-н, окол. с. Яковенково, г. Опук, на вапняках разом з *Caloplaca oasis*, *Lecanora elenkinii*, *Verrucaria murina*, 26.06.1979, leg. І. Навроцька, det. О. Ходосовцев (*KW*, 55108).

***Bagliettoa parmigerella* (Zahlbr.) Vežda & Poelt**, [in Poelt & Vežda], *Bibl. Lichenol.*, 16: 363 (1981).

Syn. Verrucaria parmigerella Zahlbr.

Слань ендолітна, блискуча, зеленувата до зеленувато-блакитної, рідше сірувато-зеленувата. Псевдосерцевина в нижній частині з макросфероїдами. Перитеції розсіянні, повністю заглиблені в субстрат, на поверхні помітне лише вкривальце, 0,20—0,25 мкм у діаметрі. Вкривальце горизонтальне, тонке, легко руйнується, меншого діаметра, ніж центр заглибленого перитеція (на зрізі), чорне, коли повністю розвинуте утворює від трьох до п'яти радіальних тріщинок. Отвір помітний на перитеціях із зруйнованим вкривальцем. Центр перитеція більш-менш круглястий, 0,25—0,35 мм у діаметрі. Екципул темно-коричневий до світло-коричнюватого. Парафізи при дозріванні

перитеція розпливаються в слиз, перифізи помітні у верхній частині перитеція. Сумки 60—90 × 25—40 мкм, аскоспори безбарвні до буруватих, одноклітинні, не завжди розвинуті, 16—24 × 8—14 мкм.

На приморських, з північною орієнтацією вапнякових скелях, часто вертикальних, затінених.

Від *B. baldensis* відрізняється зеленувато-блакитною блискучою сланню та поширенням переважно в приморських регіонах.

Загальне поширення. Середземноморські регіони: Іберійський півострів (Іспанія, Франція, Португалія), Апеннінський півострів (Італія), Далмація, Кримський півострів (Україна), Північна Африка (Марокко), Малоазійський півострів (Туреччина), Середня Європа (Австрія, Словачія, Чехія), Північно-Західна Європа (Великобританія) [1, 5—9, 11, 13].

Місцезнаходження в Україні. АР Крим: Судацький р-н, окол. м. Судак, ботанічний заказник «Новий Світ», г. Сокіл, 200 м н.р.м., на вапняках, 23.07.1999, leg. & det. О. Ходосовцев (KHER); Ялтинський р-н, окол. с. Никита, заповідник «Мис Март'ян», на приморських вапняках, разом з *Caloplaca schaeereri*, *Solenopsora candicans*, 07.05.2000, leg. & det. О. Ходосовцев (KHER, KW).

Bagliettoa steineri (Kusan) Vežda, [in Poelt & Vežda], Bibl. Lichenol., 16: 363 (1981). Syn. *Verrucaria steineri* Kusan

Слань ендолітна, матова, білувата до сірувато-білуватої. Підслань чорнувата, часто не виражена. Псевдосерцевина в нижній частині з макросфероїдами. Перитеції розсіяні, повністю заглиблені в субстрат. Вкривальце плоске, тонке, легко руйнується, звичайно більшого діаметра, ніж центр заглибленого перитеція, або одного розміру з ним, 0,25—0,35 мкм у діаметрі, чорне, коли повністю розвинуте утворює від трьох до п'яти добре помітних радіальних тріщинок, що йдуть від центра вкривальця. Отвір перитеція слабко помітний. Центр перитеція пляшковидної форми в сухому стані, більш-менш круглястий коли вологий, 0,2—0,3 мм у діаметрі. Екципул безбарвний. Парафізи при дозріванні перитеція розпливаються в слиз, перифізи помітні у верхній частині перитеція, 20—30 мкм завдовжки. Сумки 50—90 × 25—40 мкм, аскоспори безбарвні до буруватих, одноклітинні, не завжди розвинуті, 10—25 × 8—14 мкм.

Трапляється в більш-менш затінених екотопах на вертикальних вапнякових скелях. Морфологічно близький до *B. parmigera*, але відрізняється безбарвним ексципулом.

Загальне поширення. Середземноморські регіони: Іберійський півострів (Іспанія, Франція), Апеннінський півострів (Італія), Далмація, Кримський півострів (Україна), Північна Африка (Марокко), Середня Європа (Австрія), Скандинавія (Швеція), [1, 2, 5—12].

Місцезнаходження в Україні. АР Крим: Ялтинський р-н, окол. с. Никита, заповідник «Мис Март'ян», на затінених вапняках разом з *Arthonia calcicola*, *Aspicilia viridescens*, *Caloplaca flavescens*, *Catillaria lenticularis*, 15.09.1999, leg. & det. О. Ходосовцев (KHER); Судацький р-н, окол. м. Судак, ботанічний заказник «Новий Світ», г. Сокіл, 200 м н.р.м., на вапняках разом з *Candelariella aff. rodax*, *Caloplaca oasis*, *C. alociza* 23.07.1999, leg. & det. О. Ходосовцев (KHER); Бахчисарайський р-н, окол. с. Соколине, Великий Каньйон Криму, на затінених вапняках, 27.07.1999, leg. С. Кон-

дратюк, Б. Коппінс, С. Зеленко, П. Уолселей, О. Ходосовцев, det. О. Ходосовцев (KHER); Куйбишевський р-н, окол. с. Мале Садове, на вапняках, разом з *Verrucaria muralis*, *Acrocordia conoidea*, *Lecanora elenkinii*, 15.06.1955, leg. А. Окснер та Є. Качевська, det. О. Ходосовцев (KW, 55151, 55176).

Ключ для визначення видів роду *Bagliettoa* A. Massal. України та ендолітних *Verrucaria* Schrader Кримського півострова

1. Перитеції *Bagliettoa*-типу, з більш-менш горизонтально розташованим вкривальцем, що має 3—5 радіальних тріщин ($\times 30$), отвір перитеція майже непомітний 2
 — Перитеції інших типів, без вкривальця, часто лише з потовщеним вгорі ексципулом або з добре розвинутим вкривальцем без радіальних тріщин, отвір перитеція добре помітний 6
 2(1). На зрізі вкривальце одного розміру з центром перитеція або ширше за нього 3
 — На зрізі вкривальце менше центру перитеція 5
 3(2). Слань з пурпурово-рожевим відтінком, принаймні біля перитеціїв, вкривальце та центр перитеція 0,15—0,20 мм у діаметрі *B. cazzae*
 — Слань без пурпурово-рожевого відтінка, білувата до білувато-сіруватої, перитеції та вкривальце 0,2—0,3 мм у діаметрі 4
 4(3). Ексципул безбарвний *B. steineri*
 — Ексципул коричнюватий до чорнуватого *B. parmigera*
 5(2). Слань білувата до білувато-сіруватої, матова *B. baldensis*
 — Слань зеленувата до блакитно-зеленуватої, блискуча *B. parmigerella*
 6(1). Слань білувата, сірувата до темно-сірої, ексципул безбарвний до темного 7
 — Слань рожево-пурпурова, ексципул у нижній частині завжди безбарвний
 V. marmorea
 7(6). Перитеції з вкривальцем, 0,1—0,3 мм у діаметрі, центр перитеція (на зрізі) 0,1—0,2 мм у діаметрі 8
 — Перитеції без вкривальця, часто з потовщеною апікальною частиною, центр перитеція (на зрізі) 0,2—0,6 мм у діаметрі 9
 8(7). Слань зеленувато-сіра до зеленувато-коричнюватої, пересічена буруватими лініями підслані, ексципул безбарвний до світло-коричнюватої, аскоспори $12—20 \times 5—8$ мкм *V. cyanea*
 — Слань мишачо-сіра до темно-сірої, підслань не утворюється, ексципул чорний, аскоспори $14—25 \times 6—10$ мкм *V. murina*
 9(7). Аскоспори $12—25 \times 7—13$ мкм, слань білувата до брудно-білуватої, часто з розтрісканим субстратом навколо перитеціїв, звичайно з темно-бурими крапками та лініями підслані *V. calciseda* aust.
 — Аскоспори $25—40 \times 12—20$ мкм, слань сіра до темно-сірої, без тріщин навколо перитеціїв, темно-бурі крапки та лінії підслані не утворюються *V. hochstetteri*

***Verrucaria* Schrader.**

Spicil. Fl. Germ., 1: 108, 1794

Verrucaria cyanea A. Massal., Memor. Lichenogr., 144, 1853.

Місцезнаходження в Україні. АР Крим: Ялтинський р-н, окол. с. Никита, заповідник «Мис Мартьян», 30 м н.р.м., на затінених приморських вапнякових скелях,

14.09.1999, leg. & det. О. Ходосовцев (*KHER, KW*); Алуштинський р-н, Карабі-Яйла, 950 м н.р.м., в карстових воронках, на затінених вапнякових стінах, 01.05.2000, leg. & det. О. Ходосовцев (*KHER*); Ленінський р-н, Керченський п-в, окол. м. Щолкіне, мис Казантип, бухта Широка, на вертикальних затінених вапнякових стінах, 01.05.1995, leg. & det. О. Ходосовцев (*KHER*).

Verrucaria hochstetteri Fr., Lichenogr. Eur. Ref.: 435 (1831)

Місцезнаходження в Україні. АР Крим: Ялтинський р-н, окол. с. Никита, заповідник «Мис Мартьян», 30 м н.р.м., на освітлених, вертикальних вапнякових скелях південної експозиції, 14.09.1999, leg. & det. О. Ходосовцев (*KHER*).

Автор щиро вдячний С.Я. Кондратюку (Інститут ботаніки НАН України) за допомогу з літературними джерелами та обговорення статті; Н.Г. Безніс та Л. Поповій за допомогу під час роботи з гербарними матеріалами (*KW*). Робота часткова підтримана проектом INTAS № 97-30778.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Egea J.M.* Catalogue of lichenized and lichenicolous fungi of Morocco // *Bocconea*. — 1996. — 6. — P. 1—114.
2. *Froberg L.* The Calcicolous lichens on the Great Alvar of Oland, Sweden. — Lund, 1989. — 109 p.
3. *John V.* Preliminary catalogue of lichenized and lichenicolous fungi of Mediterranean Turkey // *Bocconea*. — 1996. — № 6. — P. 173—216.
4. *Khodosovtsev A.Ye.* New lichen species for the biota of Ukraine // *Ukr. Botan. Journ.* — 1998. — 55, № 1. — P. 88—91.
5. *Kondratyuk S.Ya., Khodosovtsev A.Ye., Zelenko S.D.* The second checklist of lichen forming, lichenicolous and allied fungi of Ukraine. — Kiev: Phytosociocentre, 1988. — 180 p.
6. *Nimis P.L.* The Lichens of Italy. — Torino, 1993. — 897 p.
7. *Poelt J., Vežda A.* Bestimmungsschlüssel europascher Flechten. *Erganzungsheft II* // *Bibl. Lichenol.* — 1981. — 16. — 390 p.
8. *Pisut I., Lackovicova A., Lisicka E.* Supys lisajnikov Slovenska // *Biologia*. — 1993. — 48, № 1. — P. 53—98.
9. *Purvis O.W., Coppins B.J., Hawksworth D.L., James P.W., Moore D.M.* The lichen flora of Great Britain and Ireland // *Nat. Hist. Mus. Publ.* — London, 1992. — 710 p.
10. *Santesson R.* The lichens and lichenicolous fungi of Sweden and Norway. — Lund, 1993. — 240 p.
11. *Turk R., Poelt J.* Bibliographie der Flechten und flechten-bewohnenden Pilze in Osterreich // *Bios. and Ecology Series*. — Wien, 1993. — 168 p.
12. *Wirth V.* Die Flechten Baden-Wurttembergs. — Stuttgart: Ulmer, 1995. — Vol. 1, 2.
13. *Vežda A., Liška J.* Katalog lišejníků České republiky. — Průhonice, 1999. — 283 s.

Рекомендує до друку
С.Я. Кондратюк

Надійшла 10.07.2000

А.Е. Ходосовцев

РОД *BAGLIETTOA* A. MASSAL. (*VERRUCARIALES* MATTIK ex D. HAWKSW. & O. ERIKSSON)
КРЫМСКОГО ПОЛУОСТРОВА (УКРАИНА)

Херсонский государственный педагогический университет

Представлены описания, местонахождения, распространение и ключ к определению представителей рода *Bagliettoa* A. Massal. Украины, а также эндолитных *Verrucaria* Schrader Крымского полуострова. Среди них *Bagliettoa baldensis* (Massal.) Vežda, *B. cazzae* (Zahlbr.) Vežda & Poelt, *B. parmigerella* (Zahlbr.) Vežda & Poelt, *B. steineri* (Kusan) Vežda и *Verrucaria cyanea* A. Massal. приводятся впервые для лихенофлоры Украины, а *Verrucaria hochstetteri* Fr. — впервые для Крымского полуострова (Украина).

The descriptions, geography, locations and key to determination of the species from genus *Bagliettoa* A. Massal. and allied endolithic *Verrucaria* Th. Fr. from Crimea peninsula are provided. Among them: *Bagliettoa baldensis* (Massal.) Vežda, *B. cazzae* (Zahlbr.) Vežda & Poelt, *B. parmigerella* (Zahlbr.) Vežda & Poelt, *B. steineri* (Kusan) Vežda and *Verrucaria cyanea* A. Massal. were a new for lichen flora of Ukraine and *Verrucaria hochstetteri* Fr. was a new for lichen flora of the Crimea (Ukraine).

М.П. ПРИДЮК

Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
вул. Терещенківська, 2, МСП-1, Київ, 01001

**РІДКІСНІ ЗНАХІДКИ БАЗИДІАЛЬНИХ МАКРОМІЦЕТІВ
(*AGARICALES* s. l., *LYCOPERDALES*)
В ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

заповідник, агарикальні гриби, гастероміцети

Досліджуючи в 1996–1997 рр. мікобіоту Дніпровсько-Орельського природного заповідника (Дніпропетровська обл., Дніпропетровський р-н) ми виявили на його території ряд нових та рідкісних видів грибів, зокрема агарикальних [10]. В даній статті ми розглянемо деякі ще не опубліковані знахідки з заповідника, а саме сім нових та сім рідкісних для України видів базидіальних макроміцетів.

Вказані види відносяться до чотирьох порядків класу *Basidiomycetes* (за системою, прийнятою в «Ainsworth & Bisby's Dictionary of the Fungi» [15]). Вісім видів належать до порядку *Agaricales*, зокрема *Pholiotina brunnea* (J.E. Lange et Kühner: Watling) Singer (*Bolbitiaceae*), *Coprinus impatiens* (Fr.) Quel. та *Psathyrella vernalis* (J.E. Lange) M.M. Moser (*Coprinaceae*), *Entoloma sordidulum* (Kühner et Romagn.) P.D. Orton (*Entolomataceae*), а також *Clitocybe martiorum* J. Favre, *Crinipellis stipitarius* (Fr.) Pat., *Melanoleuca schumacheri* (Fr.) Singer та *Mycena abramsii* Murrill (*Tricholomataceae*). Три види (*Cortinarius saniosus* (Fr.) Fr., *Gymnopilus liquiritiae* (Pers.: Fr.) P. Karst. та *Inocybe maculata* Boud.) належать до родини *Cortinariaceae* порядку *Cortinariales*, два (*Russula minutula* Velen. та *R. pectinatoides* Peck) – *Russulaceae* одноїменного порядку, а один вид (*Lycoperdon caudatum* J. Schröt.) – до родини *Lycoperdaceae* порядку *Lycoperdales*.

Нижче наводиться інформація про ці види, для нових в Україні видів даються діагнози. Таксони розташовані в алфавітному порядку, деякі з них супроводжуються